

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Edyty Skarzyńskiej
**pt. *Oddziaływanie kapitału intelektualnego na lokalny rozwój społeczno-
gospodarczy***

1. Podstawa formalna napisania recenzji

Niniejsza recenzja została przygotowana na prośbę przewodniczącej Rady Dyscypliny Ekonomia i Finanse Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie dr hab. Barbary Gołębiewskiej, prof. SGGW, w związku z powołaniem mojej osoby uchwałą nr 53/EIF-2024/2025 Rady Dyscypliny na posiedzeniu w dniu 24 czerwca 2025 r., na recenzentkę rozprawy doktorskiej mgr Edyty Skarzyńskiej.

2. Przedstawienie podstawowych danych o rozprawie

Rozprawa doktorska pt. *Oddziaływanie kapitału intelektualnego na lokalny rozwój społeczno-gospodarczy* powstała w Instytucie Ekonomii i Finansów Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie pod kierunkiem naukowym prof. dr hab. inż. Joanny Paliszkiewicz i promotora pomocniczego dra inż. Sławomira Jarka. Rozprawa liczy 312 stron i składa się ze wstępu, siedmiu rozdziałów, podsumowania i wniosków, bibliografii, spisu rysunków, tabel oraz aneksu. Aneks zawiera: Załącznik 1 pt. Kwestionariusz ankiety, Załącznik 2 pt. Ranking powiatów według poziomu efektywności wykorzystania kapitału intelektualnego powiatów na podstawie danych GUS, Załącznik 3 pt. Ranking powiatów według metody wzorca rozwoju.

3. Merytoryczna ocena rozprawy

a. Wskazanie oraz ocena celu i przyjętych hipotez badawczych

Celem głównym rozprawy doktorskiej jest ocena efektywności wykorzystania kapitału intelektualnego i jego oddziaływania na rozwój społeczno-gospodarczy powiatów w Polsce.

W pracy sformułowano dziewięć celów szczegółowych, tj.:

- ✓ zdefiniowanie kapitału intelektualnego,
- ✓ określenie składowych elementów kapitału intelektualnego oraz ich znaczenia w rozwoju polskich powiatów,
- ✓ określenie wpływu poszczególnych komponentów kapitału intelektualnego na rozwój gospodarczo-społeczny w wybranych podregionach,
- ✓ opracowanie czynników pomiaru efektywności kapitału intelektualnego w powiatach,
- ✓ ocena efektywności wykorzystania kapitału intelektualnego,
- ✓ ustalenie rankingu powiatów ze względu na efektywność wykorzystania kapitału intelektualnego,
- ✓ wskazanie zależności między efektywnością wykorzystania kapitału intelektualnego a poziomem społeczno-gospodarczego rozwoju powiatów,
- ✓ zidentyfikowanie barier społeczno-gospodarczego rozwoju powiatów,
- ✓ poznanie opinii mieszkańców powiatów dotyczących kapitału intelektualnego i rozwoju społeczno-gospodarczego powiatów.

Wyznaczono ponadto trzy hipotezy badawcze, tj.:

- ✓ H1: W powiatach występuje pozytywna zależność pomiędzy efektywnością wykorzystania kapitału intelektualnego a rozwojem społeczno-gospodarczym.
- ✓ H2: Rodzaj powiatu (ziemski/grodzki) nie ma wpływu na poziom efektywności wykorzystania kapitału intelektualnego.
- ✓ H3: W powiatach, gdzie kapitał intelektualny ma wyższe wartości efektywności respondenci dostrzegają większy postęp w rozwoju społeczno-gospodarczym.

Sformułowaniu tak przedstawionych celów i hipotez badawczych oraz uzasadnienia wyboru tematu, służyło rozpoznanie w oparciu o literaturę przedmiotu charakteru i istoty kapitału intelektualnego. Autorka zwraca uwagę na wieloaspektowość zagadnienia kapitału intelektualnego, a zwłaszcza na możliwość efektywnego wykorzystania tego kapitału w zrównoważonym rozwoju regionalnym i prowadzeniu polityki rozwoju. Sformułowane cele są jasne, zwracają uwagę szeroko rozpisane cele szczegółowe, co nadaje poznawczemu charakterowi pracy rozległy charakter. Hipotezy badawcze również zostały jasno sformułowane, aczkolwiek szczególnie interesująca wydaje się hipoteza druga zakładająca, że rodzaj powiatu (ziemski/grodzki) nie wpływa na poziom efektywności wykorzystania kapitału intelektualnego. Biorąc pod uwagę

charakter i różnice pomiędzy ziemskim i grodzkim charakterem powiatu oraz rodzaj zadań publicznych wykonywanych przez te jednostki samorządowe, wydaje się, że taki wpływ ma jednak miejsce. Tym samym interesujące – jak się okazuje – są wyniki badań Autorki odnoszące się to prawdziwości tej hipotezy, o czym mowa w dalszej części recenzji.

Podjęcie przez Autorkę tematu dotyczącego kapitału intelektualnego, zwłaszcza w szerokim kontekście jego komponentów (kapitału ludzkiego, społecznego, relacyjnego, strukturalnego) i jego oddziaływania na rozwój powiatów w Polsce, oceniam zatem jako istotne, interesujące i w pełni uzasadnione, zarówno z naukowego, jak i badawczego, a także utilitarnego punktu widzenia.

b. Ocena zastosowania piśmiennictwa w ramach rozprawy doktorskiej

W rozprawie wykorzystano zróżnicowane źródła informacji. W części teoretycznej i przeglądowej - literaturę przedmiotu w zakresie kapitału intelektualnego, efektywności wykorzystania różnych rodzajów kapitałów (ludzkiego, społecznego, strukturalnego, relacyjnego) oraz rozwoju lokalnego i regionalnego. W części badawczej wykorzystano wyniki badań własnych wykorzystujące zarówno metody statystyczne, jak i badania społeczne, które Autorka oparła na szerokim przeglądzie określonych podejść badawczych. Na uwagę zasługuje zakres źródeł zawarty w bibliografii, który obejmuje niemal 480 pozycji literaturowych. Wśród nich około 280 pozycji czyli prawie 60% stanowią źródła zagraniczne. Pokazuje to rozległą wiedzę Autorki w zakresie badań podjętej problematyki nie tylko polskich, ale w dużym stopniu także zagranicznych.

c. Wskazanie oraz ocena zastosowanych metod badawczych

W pracy wykorzystano zróżnicowane metody badawcze i modele analizy.

W części teoretycznej i przeglądowej:

- ✓ metodę *desk research* - będącej podstawą do przedstawienia teoretycznych oraz metodologicznych podstaw pracy w obszarze kapitału intelektualnego, ze szczególnym uwzględnieniem jego komponentów, tj. kapitału ludzkiego, strukturalnego, społecznego i relacyjnego oraz w obszarze rozwoju lokalnego,

natomiast w części badawczej:

- ✓ metodę badań ilościowych - dotyczącą kompleksowej oceny poziomu efektywności wykorzystania kapitału intelektualnego, obejmującą wszystkie

powiaty w Polsce (380) i przeprowadzonej w oparciu o dane GUS (BDL). Zgromadzone dane zostały poddane analizie statystycznej, obejmującej różne metody matematyczne (metodę DEA, analizę korelacji, metodę wzorca rozwoju), które pozwoliły na identyfikację powiatów o zróżnicowanym poziomie efektywności wykorzystania kapitału intelektualnego,

- ✓ metodę badań ilościowych - z zastosowaniem kwestionariusza ankiety zrealizowanej wśród mieszkańców oraz przedstawicieli samorządów lokalnych celowo dobranych 10 powiatów, charakteryzujących się najwyższym (5 powiatów) i najniższym (5 powiatów) poziomem efektywności wykorzystania kapitału intelektualnego i wyodrębnionych na podstawie wcześniej przeprowadzonej analizy wskaźników kapitału intelektualnego (łącznie 1000 ankiet). Narzędzie badawcze (kwestionariusz ankiety) jest rozbudowane i w części zasadniczej zawiera 114 zmiennych dotyczących opinii respondentów na temat kapitału ludzkiego, społecznego, rozwoju, strukturalnego i ogólnej oceny poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego powiatów.

Należy stwierdzić, iż przeprowadzony proces badawczy jest szeroki oraz pogłębiony i tym samym pokazuje, że Autorka posiada wiedzę w zakresie metod badawczych o różnym charakterze (metody statystyczne i badania opinii społecznej) i umiejętność wykorzystania różnych poziomów analizy do identyfikacji kapitału intelektualnego w logiczny i uporządkowany sposób.

d. Ocena części rozprawy dotyczącej omówienia wyników przeprowadzonych analiz i badań własnych

Sposób omówienia wyników przeglądu literatury przedmiotu, źródeł zastanych oraz wyników analiz i badań własnych oceniam pozytywnie z następujących powodów:

- ✓ Rozdział metodologiczny w jasny i precyzyjny sposób przedstawia cele i hipotezy badawcze, zastosowane metody badawcze i metody analizy statystycznej.
- ✓ Część teoretyczna pracy jest wyjątkowo szeroka. Autorka analizuje w niej kluczowe zagadnienia, tj.: kapitał intelektualny, efektywność kapitału intelektualnego oraz rozwój lokalny. Rozważania teoretycznie oparte są na gruntownym przeglądzie literatury przedmiotu.
- ✓ W części teoretycznej dotyczącej kapitału intelektualnego, Autorka pokazuje wielowymiarowość pojęcia kapitału intelektualnego oraz jego definicje w ujęciu

mikroekonomicznym i makroekonomicznym. Zestawia definicje kapitału intelektualnego różnych autorów polskich i zagranicznych, zwracając przy tym uwagę na brak jednoznacznej i powszechnie akceptowalnej definicji tego pojęcia. Dokonuje przeglądu modeli kapitału intelektualnego oraz modeli wykorzystywanych w jego pomiarze. Przedstawia badania kapitału intelektualnego regionów prowadzone w różnych krajach, dbając o pokazanie ich chronologii oraz stosunkowo szerokiego zasięgu. Jednak tym co jest szczególnie ważne z perspektywy dalszej analizy empirycznej jest pogłębiona charakterystyka poszczególnych składników kapitału intelektualnego. Analiza powyższych zagadnień jest szczegółowa i stanowi dobrą podstawę do ich zaimplementowania na poziomie badawczym.

- ✓ Istotne z perspektywy reprezentowanej przez Autorkę dyscypliny naukowej jest przegląd wybranych teorii ekonomicznych pod kątem charakteru i zakresu uwzględnienia w nich zagadnienia kapitału intelektualnego. Autorka pokazuje ewolucję poglądów ekonomistów na temat sposobu postrzegania kapitału ludzkiego i społecznego jako czynników wzrostu gospodarczego. Przechodząc od klasycznych do współczesnych modeli wzrostu gospodarczego umiejętnie pokazała wzrastające znaczenie kapitału intelektualnego w procesie rozwoju. Analiza ta dowodzi znajomości teorii ekonomicznych i umiejętności wyciągania wniosków z tego przeglądu.
- ✓ W kolejnej części teoretycznej pracy, dotyczącej efektywności wykorzystania kapitału intelektualnego regionu, Autorka szeroko analizuje istotę pomiaru efektywności, determinanty tej efektywności w regionie oraz bariery i ograniczenia w jego efektywnym wykorzystaniu, a także przegląd dotychczasowych badań w zakresie efektywności wykorzystania kapitału intelektualnego. Omawia wybrane narzędzia wykorzystywane do oceny efektywności kapitału intelektualnego m.in. analizę kosztów i korzyści (*Cost-Benefit Analysis, CBA*), metodę analizy kosztów i efektywności (*Cost-Effectiveness Analysis, CEA*), metodę analizy wartości dodanej (*Economic Value Added, EVA*), metodę benchmarkingu, analizę wartości (*Value Analysis, VA*), metody statystyczne (analiza regresji i analiza korelacji). Szczególne znaczenie nadaje charakterystyce metody *Data Envelopment Analysis* (DEA), która zostanie wykorzystana jako kluczowa metoda w części empirycznej pracy. Przegląd metod jest szeroki i pokazuje wiedzę Autorki w zakresie istoty tych metod i możliwości ich wykorzystania w praktyce.

- ✓ W kolejnej części teoretycznej pracy, pokazującej istotę rozwoju lokalnego, Autorka omawia koncepcje, czynniki rozwoju lokalnego i regionalnego, sposoby jego pomiaru, w sposób szczególny wskazuje na złożoność pomiaru rozwoju terytorialnego. Podobnie, rozwój społeczno-gospodarczy analizuje na podstawie dotychczasowych badań empirycznych, przy czym należy zaznaczyć, że Autora w analizie tej skupia się wyłącznie na badanych jednostkach terytorialnych czyli powiatach. Kapitał intelektualny analizuje ponadto z perspektywy teorii rozwoju lokalnego, wskazując na różny punkt widzenia na czynniki kształtujące rozwój przestrzenny i regionalny. Całość rozważań pokazuje dobre rozpoznanie zagadnienia rozwoju lokalnego, analizowanego z perspektywy kapitału intelektualnego.
- ✓ W kluczowej z perspektywy założonego celu i hipotez części rozprawy, dotyczącej badania efektywności kapitału intelektualnego, Autorka najpierw przedstawia kwestie metodologiczne. Analizę tę rozpoczyna od charakterystyki obiektów badawczych czyli wybranych cech społeczno-gospodarczych wszystkich powiatów w Polsce, a następnie respondentów uczestniczących w badaniach ankietowych. Charakterystyka powiatów opiera się na dosyć ograniczonej liczbie pięciu wskaźników (gęstość zaludnienia, stopa bezrobocia, przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto, przyrost naturalny, PKB na 1 mieszkańca) i w mojej ocenie brakuje powiązania tych wskaźników z późniejszą analizą badania efektywności kapitału intelektualnego powiatów, opierającej się na innych zmiennych. Rozumiem, że w takim kształcie chodziło bardziej o ogólne i wstępne rozpoznanie zróżnicowania sytuacji społeczno-gospodarczej polskich powiatów. Tym niemniej analiza ta dowodzi umiejętności Autorki korzystania z danych statystyki publicznej (BDL) i wykorzystywania ich w praktyce badawczej.
- ✓ Właściwa część badawcza oparta jest na wykorzystaniu określonych metod statystycznych. Z uwagi na fakt, iż wykorzystane przez Autorkę metody obliczeniowe nie znajdują się w nurcie moich głównych metod badawczych, ocenę zastosowanej metodologii dokonam z perspektywy sposobu i poprawności jej prezentacji oraz logiki wywodu. I tak, część badawczą Autorka poprzedza opisem metody (metoda DEA), a następnie prezentuje wyniki uzyskanych analiz. Poszczególne części tej analizy są powiązane z hipotezami badawczymi i w każdej z nich Autorka odnosi się do tych hipotez, potwierdzając ich prawdziwość. Analiza wyników jest szeroka i obejmuje efektywność wykorzystania kapitału

intelektualnego we wszystkich powiatach Polski, zróżnicowanie efektywności kapitału intelektualnego w powiatach grodzkich i ziemskich oraz zależność między efektywnością wykorzystania kapitału intelektualnego powiatów a ich rozwojem społeczno-gospodarczym. Dodatkowo - na podstawie metody wzorca rozwoju - Autorka dokonała klasyfikacji powiatów do grupy powiatów najlepiej, średnio i najslabiej rozwiniętych. Przedstawiona analiza jest spójna, rozległa i pogłębiona. Prezentacja wyników badań ma charakter uporządkowany, jest czytelna, a Autorka swobodnie porusza się w obszarze omawianych zagadnień.

- ✓ W zakresie drugiego elementu badawczego czyli badania opinii mieszkańców wybranych powiatów, na uwagę zasługują interesujące zestawienia wybranych podejść badawczych w zakresie pomiaru poszczególnych komponentów kapitału intelektualnego. Zestawienia te służyły do budowy narzędzia badawczego, wykorzystanego do pomiaru jakości i struktury kapitału intelektualnego na poziomie powiatu. Tym samym należy podkreślić wysoką rzetelność Autorki w realizacji badań społecznych. Wyniki badania ankietowego odnoszą się do poszczególnych komponentów kapitału intelektualnego oraz ogólnej oceny poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego powiatów i barier rozwoju. Analiza ta jest szczegółowa i pogłębiona, została poprowadzona w uporządkowany i przejrzysty sposób.
- ✓ W podsumowaniu, Autorka ponownie, lecz w sposób bardziej jednoznaczny odnosi się do postawionych hipotez, formułuje także wnioski wśród których warto zwrócić uwagę na te o charakterze utylitarnym, możliwe do ewentualnego zastosowania w polityce rozwoju powiatów. Znajduje się tu także wątek dotyczący propozycji dalszych badań nad omawianym zagadnieniem, co pokazuje szeroki horyzont badawczy Autorki. Należy uznać, że wnioski końcowe są interesujące poznawczo i istotnie poszerzają rozumienie istoty i znaczenia kapitału intelektualnego.

e. Ocena stopnia oryginalności rozwiązania problemu naukowego w rozprawie

Elementem stanowiącym o oryginalności rozprawy doktorskiej w mojej ocenie jest wybór jako jednostki do badań poziomu powiatów. Powiaty nie stanowią powszechnego poziomu analizy, nie tylko w badaniach kapitału intelektualnego, lecz także szerzej – w badaniach rozwoju terytorialnego, w których przeważają analizy odnoszące się do poziomu kraju, województwa lub gminy. Dodatkowo, podejście wieloetapowe

w badaniach Autorki, wykorzystujące zarówno metody ekonometryczne, jak i badania społeczne, pozwoliło w sposób bardziej kompleksowy ocenić obszerny materiał badawczy oraz uzyskać wyższą komplementarność otrzymanych wyników. Jednocześnie wartościowe jest odniesienie wyników przeprowadzonych badań własnych Autorki do analiz krajowych i zagranicznych, co stanowi dobre podstawy naukowe do dalszych badań w tym obszarze.

f. Dokładne informacje o lukach w ocenianej rozprawie

Analiza przedstawionej do recenzji rozprawy nasuwa następujące uwagi do dyskusji:

- ✓ Autorka zwraca uwagę na wykorzystanie metod ilościowych oraz jakościowych, w tym drugim przypadku wskazując na kwestionariusz ankiety. Owszem stosowanie metod mieszanych w badaniach naukowych jest bardzo korzystne, gdyż daje możliwość poznania (ilościowej) skali i natężenia badanego zjawiska, a także określonych (jakościowych) mechanizmów kształtujących badane procesy. W ocenianej rozprawie do narzędzi badawczych reprezentujących metody jakościowe można zaliczyć co najwyżej analizę danych zastanych i analizę treści lub też - ewentualnie - pytania otwarte w ankiecie. Natomiast kwestionariusz ankiety w kształcie prezentowanym w pracy, oparty na skali Likerta, realizowany na próbie 1000 respondentów, będący podstawą analizy ilościowej, jest narzędziem ilościowym. W mojej ocenie, nie można tu zatem mówić o narzędziu jakościowym, takim jak chociażby zogniskowane wywiady grupowe (FGI) czy indywidualne wywiady pogłębione (IDI). Być może chodziło tu bardziej o pogłębioną, a nie *stricte* jakościową ocenę zjawiska, którą Autorka chciała uzyskać na podstawie dwuetapowego podejścia badawczego, wykorzystując najpierw metody ekonometryczne oparte na danych z BDL, a następnie wyniki badań ankietowych – o czym zresztą wielokrotnie wspomina.
- ✓ Autorka w hipotezie 2 założyła brak istnienia różnicy w efektywności wykorzystania kapitału intelektualnego pomiędzy powiatami grodzkimi i ziemskimi i jego wpływie na rozwój i swoimi badaniami potwierdziła jej prawdziwość. Tymczasem, w części empirycznej pracy można odnaleźć sformułowania, które stwierdzają istnienie tego typu różnic, np. *„efektywność wykorzystania kapitału intelektualnego różni się pomiędzy powiatami grodzkimi i ziemskimi, co uzasadnia potrzebę odrębnej analizy tych jednostek”* (s. 160), *„...oznacza to, że miasta na prawach powiatu wykazują*

przynajmniej umiarkowaną efektywność w zarządzaniu, podczas gdy część jednostek ziemskich boryka się z istotnymi trudnościami funkcjonalnymi” (s. 162), „...największą część zbioru stanowią powiaty ziemskie zaklasyfikowane jako nisko rozwinięte, które obejmują 51,8% wszystkich analizowanych jednostek. Taki rozkład potwierdza istnienie silnych dysproporcji rozwojowych, które są charakterystyczne dla jednostek peryferyjnych, oddalonych od centrów wzrostu [...] Z kolei powiaty grodzkie w tej kategorii stanowią zaledwie 1,8%, co potwierdza, że miasta na prawach powiatu stosunkowo rzadko znajdują się wśród jednostek słabo rozwiniętych” (s. 170), „...jednoznacznie ukazano przestrzenną polaryzację rozwoju pomiędzy powiatami ziemskimi i grodzkimi. Podczas gdy większość powiatów ziemskich znajduje się w kategorii jednostek słabo rozwiniętych, powiaty grodzkie wykazują znacząco wyższy poziom rozwoju, koncentrując się głównie w klasach średniej i wysokiej” (s. 170). Jednocześnie w innych częściach pracy jest pokazane, że choć przedmiotowe różnice zachodzą, to są nieistotne i – zapewne – to jest główny powód wniosku końcowego w hipotezie 2, choć przydałaby się tutaj bardziej jednoznaczna ocena.

- ✓ Autorka wskazuje, że badania ankietowe były realizowane wśród mieszkańców wybranych powiatów oraz osób pełniących kluczowe funkcje w samorządach lokalnych, np. urzędników, radnych, przedstawicieli organizacji pozarządowych. Taki dobór próby jest oczywiście korzystny i wskazany z uwagi na możliwość pozyskania opinii zróżnicowanej grupy respondentów. Szkoda jednak, że poza ogólną informacją o strukturze próby uwzględniającej tę cechę społeczną, Autorka nie analizuje danych z ich uwzględnieniem, co w mojej ocenie byłoby bardzo wskazane, np. po to, aby poznać czy ocena postrzegania i wpływu kapitału intelektualnego na rozwój jest zróżnicowana w grupie mieszkańców i urzędników samorządowych oraz jaki jest charakter tych różnic. Zupełnie odmienna może być na przykład ocena dostępności do usług publicznych, poziomu zaufania do władz lokalnych lub poziomu aktywności władz lokalnych w pozyskiwaniu inwestorów zewnętrznych.

4. Formalna ocena pracy

a. Ocena układu rozprawy

Rozprawa liczy 312 stron i składa się ze wstępu, siedmiu rozdziałów, podsumowania i wniosków, bibliografii, spisu rysunków, tabel oraz aneksu. Rozdział 1 pt. *Zagadnienia wstępne* liczy 15 stron i zawiera opis zagadnień metodologicznych tj. cele i hipotezy badawcze, charakterystykę metod badawczych oraz opis zakresu pracy. Rozdział 2 pt. *Kapitał intelektualny jako nieobserwowalne zjawisko złożone* (63 strony), opisuje kapitał intelektualny w ujęciu mikro i makro, a także prezentuje dotychczasowe badania nad kapitałem intelektualnym i sposób jego ujmowania w wybranych teoriach. Rozdział 3 pt. *Efektywność wykorzystania kapitału intelektualnego regionu*, który liczy 20 stron, obejmuje opis istoty pomiaru efektywności, determinanty i bariery efektywnego wykorzystania kapitału intelektualnego oraz narzędzia pomiaru efektywności, ze szczególnym uwzględnieniem metody DEA, rozdział kończy podrozdział pokazujący dotychczasowe badania nad efektywnością wykorzystania kapitału intelektualnego. Kolejny 4 rozdział pt. *Rozwój lokalny w ujęciu teoretycznym i praktycznym* (29 stron) obejmuje zagadnienia dotyczące istoty i pomiaru rozwoju lokalnego oraz sposób ujmowania tego rozwoju w dotychczasowych badaniach. Zawiera także kwestie związane z miejscem i znaczeniem kapitału intelektualnego w teoriach rozwoju lokalnego oraz pokazuje kapitał intelektualny jako czynnik rozwoju lokalnego. Począwszy od rozdziału 5 rozpoczyna się część empiryczna pracy. Rozdział 5 obejmuje *charakterystykę obiektów badawczych* (13 stron), natomiast kolejne rozdziały pokazują wyniki przeprowadzonych badań i analiz: rozdział 6 pt. *Efektywność wykorzystania kapitału intelektualnego* (19 stron) - wyniki analiz z zastosowaniem metody DEA, natomiast rozdział 7 pt. *Wykorzystanie kapitału intelektualnego na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego powiatów w opinii respondentów* (67 stron) - wyniki badań ankietowych. Całość kończy podsumowanie i wnioski (7 stron).

Układ rozprawy jest przejrzysty i logiczny. Autorka każdemu z kluczowych zagadnień merytorycznych (kapitał intelektualny, efektywność kapitału intelektualnego, rozwój lokalny) poświęca odrębne rozdziały, podobna sytuacja dotyczy sposobu przedstawienia analiz i badań własnych w części empirycznej pracy. Objętość rozdziałów przeglądowych i badawczych (z wyjątkiem wprowadzającego i metodologicznego, które ze swej natury są krótsze) posiada jednak znacznie

zróznicowane proporcje. Dodatkowo warto byłoby zmodyfikować tytuły dwóch jednakowo brzmiących rozdziałów (3 i 6), nadając im bardziej odmienną treść z zaakcentowaniem np. teoretycznego (rozdział 3) i empirycznego (rozdział 6) charakteru tych rozdziałów.

b. Dokładne informacje o nieprawidłowościach warsztatowych w ocenianej rozprawie

Jak wskazano powyżej, struktura pracy co do zasady jest poprawna. Widać konsekwentne prowadzenie niektórych stale powtarzających się podrozdziałów, np. analizowanie kluczowych zagadnień z perspektywy dotychczasowych badań lub ich miejsca w wybranych teoriach ekonomicznych i teoriach rozwoju lokalnego. Osobiście uważam, że podrozdziały dotyczące przeglądu badań stanowią raczej punkt wyjścia do dalszych charakterystyk i dlatego lepiej, jeśli są umieszczane jako „wprowadzające” do bardziej analiz szczegółowych. Perspektywy zastosowanej w ocenianej pracy nie uważam jednak za błędną.

Język pracy jest poprawny. Choć pojawiają się nieliczne błędy stylistyczne, np. „*nie rozróżniano ich składników składowych...*” (s. 83), „*...zostało wyodrębnione jako odrębna kategoria...*” (s. 83), „*...w różnych okresach czasu...*” (s. 84), są to jednak drobne potknięcia, które nie rzutują na poprawność językową całej dysertacji.

5. Konkluzja

W przedłożonej rozprawie doktorskiej mgr Edyta Skarżyńska podjęła oryginalne zagadnienie naukowe, polegające na ocenie efektywności wykorzystania kapitału intelektualnego w rozwoju lokalnym i jego wpływu na sytuację społeczno-gospodarczą powiatów w Polsce. Zastosowała metodologię badawczą opartą na podejściu mieszanym i wielopłaszczyznowym, co daje możliwość szerszego spojrzenia na zagadnienie kapitału intelektualnego. W oparciu o analizę obszernej literatury przedmiotu oraz wyników badań własnych, uzyskała istotne wnioski, poszerzające rozumienie zagadnienia efektywności wykorzystania kapitału intelektualnego w rozwoju lokalnym. Tym samym Autorka wykazała się odpowiednią wiedzą teoretyczną oraz umiejętnością samodzielnego prowadzenia pracy badawczej. Wskazane w recenzji nieścisłości i krytyczne uwagi traktuję

wyłącznie jako przedmiot do dyskusji naukowej, w żaden sposób nie zmieniają one mojej pozytywnej oceny niniejszej pracy.

Wyrażam zatem przekonanie, że rozprawa doktorska spełnia wymagania stawiane pracom doktorskim w *Ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571 z późn. zm.) i wnioskuję o przyjęcie przez Radę Naukową rozprawy doktorskiej mgr Edyty Skarzyńskiej pt. *Oddziaływanie kapitału intelektualnego na lokalny rozwój społeczno-gospodarczy* i dopuszczenie jej do publicznej obrony.

Brygida Łop

RPU/24493/2025 N
Data : 2025-09-15

Instytut Śląski w Opolu
Piastowska 17/203
45-082 Opole
recenzja od prof. B. Solgi

PRZESYŁKA NIESTEMPOW
Opłata pobrana Umowa nr 439
Poczta Polska S.A. z dnia 19.0
t.
Nadano w DER Opole dnia 202

Biurow Obsługi Nauki
Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
ul. Nowoursynowska 166
02-787 WARSZAWA